

Клас:
10. клас

Предмет:
Час на класа

Времетраене:
40 минути

Материали:

- Картинка на икономическия компас, показана на гъската
- Принтирани или прожектирани сценариите за партиите

Как да се идентифицираме като избиратели?

(спектър на икономическите и социални убеждения)

Основни послания:

- » Има два основни спектъра на политическите убеждения - социален и икономически
- » Всеки човек има различна комбинация от политически убеждения
- » Почти невъзможно е една партия или кандидат да отговаря напълно на политическите ни убеждения, затова трябва да открием най-важните за нас области

Европейски парламент

Съфинансирано от Европейския съюз

Заедно за ЕС

СТЪПКА 1:

Ангажиране и представяне на темата (5 минути)

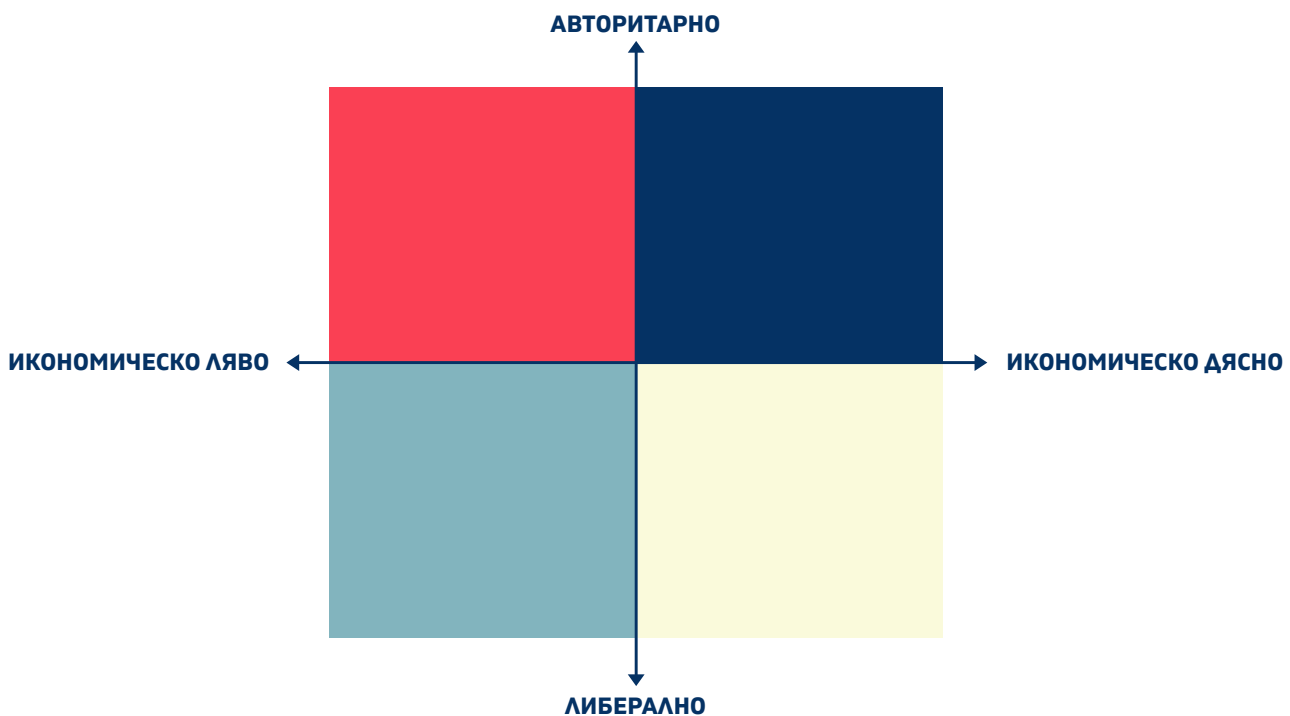
Попитайте учениците си какви политически идеологии познават. Вероятно някои от тях ще споменат факти, които са учили по история. Попитайте ги как биха характеризирали тези идеологии и съберете мненията им.

СТЪПКА 2:

Изследване/приложение (15 минути)

Представете на учениците си политическия компас:

Проведете с тях кратка дискусия с тези или подобни насочващи въпроси:

1. Какво определя хоризонталната ос?

- » Как човек смята, че трябва да бъде управлявана икономиката - доколко държавата трябва да се намесва в нея

- » *Най-вляво се намира пълният контрол от държавата и преразпределянето на богатата от нейна страна. В тази част на оста се намират хората, които подкрепят програми за безплатно или субсидирано здравеопазване и образование, прогресивно данъчно облагане, както и строги закони за защита на правата на работниците и околната среда*
- » *Най-вдясно е свободният пазар и никаква намеса от страна на правителството - тук става въпрос за ниски данъци, ограничени разходи на правителството, минимална регулация към бизнеса*

2. А какво определят вертикалната ос?

- » *Отношението на човек към социалните политики и ролята на държавата в тях*
- » *Авторитарните социални политики подкрепят силен централен контрол и се фокусират върху традиционни ценности като семейство, религия и национална идентичност*
- » *Либералните социални политики се обръщат към личната свобода - социална и гражданска, равни права за хора от различни раси, полове, сексуална ориентация и често подкрепят политики като имиграция и мултикултурализъм*

3. Кой може да използва компаса?

- » *Като отделни хора можем да го използваме, за да характеризираме убежденията си и къде се намираме*
- » *Можем да го използваме и за да категоризираме политиките, които дадена партия предлага, за да видим доколко те съвпадат с нашите убеждения*

4. Възможно ли е човек/партия да бъде в краищата на осите?

- » *По-скоро не; ползваме този компас като опростяване на сложните политически системи, които наблюдаваме.*
- » *Все пак, компасът е полезен, за да се ориентираме кое е важно за нас като граждани и избиратели*

СТЪПКА 3:

Разпределяне на примери по компаса (15 минути)

Разгайте на учениците си следните сценарии и им дайте за задача да разпределят тези политики върху компаса:

Партия Ракета представя политическа програма за парламентарните избори, в която прави следните основни предложения:

- » Преминаване към прогресивно данъчно облагане, което да финансира социални услуги, предоставяни от държавата (**икономически ляво**)
- » Държавна политика за насърчаване на раждаемостта с допълнително финансиране за семейства с повече от две деца, удължено майчинство/бащинство с по-високо заплащане (**авторитарно**)
- » Стриктни правила към работодателите и насърчаване на синдикални структури (**икономически ляво**)
- » Вдигане на бюджета за полиция и армия с цел осигуряване на сигурността и суверенитета на държавата (**авторитарно**)

Партия Звезда има следната платформа:

- » Задържане на плоския данък от 10% и насърчаване на международни компании да правят бизнес в България (**икономически дясно**)
- » Политика за интегриране на бежанци и малцинствени групи в образованието и обществения живот (**либерално**)
- » Стриктна политика за премахване на всички пластмасови продукти за еднократна употреба като стъпка към по-чиста околна среда (**либерално**)

При разпределянето на тези политики е възможно да настъпи дискусия за това къде се намира дадена политика. Напомняйте на учениците си, че компасът е спектър и може да има политики както в краищата на осите, така и в центъра.

Как бихте характеризирали идеологията на всяка от партиите спрямо тези политики?

СТЪПКА 4:

Обобщение (5 минути)

В обобщителната стъпка напомнете на учениците си следните изводи:

- » Политическият компас е инструмент, чрез който да помислим какво е важно за нас като граждани; можем да направим теста към него, за да се определим
  - » Компасът представя спектър на убеждения, много рядко е възможно да сме в крайностите му
  - » Възможно е убежденията ни да се променят с минаването на времето
  - » Политическите партии също могат да бъдат поставени на този компас и това да ни помогне с взимането на решения, когато гласуваме
-

Европейски
парламент

Съфинансирано от
Европейския съюз

Заедно за ЕС